

en zijn kracht is niet ingezonken. Dat doet de macht van den mensch, die het leidsel houdt. We spraken altijd van „de ponnie” in die dagen; maar het was een z.g. dubbele hit, en hij was zoo groot als een vol-slagen paard.

Nu mag iedere boer, die een paard kent, zeggen, hoeveel een beest, dat zoo'n geschiedenis heeft gehad, aan waarde verliest. Er zullen er zijn, die zeggen, dat het goed is voor den slachter; of geschikt voor een boer die achteraf woont en zwaar werk heeft en schraal voer, misschien.

De koning van onze Nijstad maakte er een van z'n beste dieren van. Zoo lang als het voor de wagens van de Passiebloem heeft gelopen is er de couragie niet uit gegaan. Dat zegt veel. Het is geen te groote kunst, de natuur uit een paard uit te ranselen, tot het niet meer is dan een motor die op een tik met de zweep aanzet. Zooals er honderd paarden door de Nijstad en honderdduizend door 't land loopen, die alleen nog trekken en vreten. Als ze een keer achteruitslaan of elkaar den rug krabben kijken wij vreemd op. Ons ras zal werk hebben dat straks voor God te verantwoorden.

Enfin. De Baard zit den volgenden dag op kantoor en belt den stal op. Hij laat Bars den stalknecht de ponnie voor de dresseerkar zetten, en een zak bloem er op gooien. Zoo gaat het op het zorgenhuis van „den blikken domenee” af.

De ponnie valt met een nerveuzen ruk in 't zeel, dien de Baard niet heelemaal aanstaat. Maar hij laat niets merken, houdt het leidsel strak, en draaft de Nijstad over. Bij den bakker bindt hij een reep los, zet den hit aan den lindeboom vast en gaat met de baal bloem op zijn nek de buitengang in, die, donker als een krocht, naar den meelzolder van Jan Wiersma voert. Het Enakskind schrijdt door de poovere bedoening van den Koksiaan als een soldaat door een armeluiswijk, dat is eerst loopen. Hij kijkt links, hij kijkt rechts, de trap kraakt, de wenkbrauwen staan hem hoog, en hij taxeert met een glimlach, die zich een Koksiaan van de huid mag poetsen.

De zolder is leeg. Een halve zak bloem, een halve zak rogge, een

baal zemels. Je kerk staat maar leeg, dominee. De Baard wist dat het zoo gesteld was, trouwens een geweigerde wissel gaat een deur uit als de slechte adem uit een ziek keelgat, ze blijft geen geheim, maar hij houdt er van, de dingen met zijn eigen oogen te zien.

Hij klopt zich het meel van zijn jas — het is sinds lang geen dagelijksch werk meer onder den zak te gaan — en loopt over de krakende zolderplanken naar het raam. Hij kijkt een oogenblik over het heem van den bakker met z'n vervallen schuur, z'n verweerde hoenderhok, en den cintelhoop. Een stokoude pereboom staat z'n brongroenen stam in de zon te warmen. Hij staat zoo een oogenblik in gedachten, de groote handen op den rug, en loopt dan de smalle trap af, die hem maar amper doorlaat.

Hij neemt z'n weg door de keuken, om naar het voorhuis te komen waar hij Jan met een klant ziet.

Hij stapt dan door de keuken, en denkt bij zich zelf: het was niet kwaad als ik wist, wat die Koksiaan 's middags eet. Het was kwart over twaalf. Van wat daar op tafel staat, kan geen vlieg leven. Een kom met zwarte koffie, meer staat er niet. Hij kijkt nog even onder 't aanrecht — geen middageten. Hij loopt naar de kast — daar staan drie sneden zwart roggebrood op een wit bord.

Als hij dat zwarte brood ziet staan zegt hij een vloek. De knop van de ingebouwde kleine kast zit ter hoogte van zijn oog. Hij doet de deur dicht en pakt den knop beet met zijn twee vingers, alsof hij Jan zelf daar een vlek op de jas wees. Zoo. Dicht weer.

Dan loopt hij resoluut naar voren. Zijn gezicht staat zoo vies alsof de wereld was gaan rieken in zijn neus.

In de gang komt hij Jan tegen.

„Jan, ik heb je een baal Kansas op zolder gelegd.”

„Dank je wel, hoor,” zegt Jan met ingestudeerd welwillen, en hij keert zich om, om den grutter uit te laten.

Maar deze houdt hem tegen, en gaat Jan voor, de kamer in, waar hij een stoel bij de tafel schuift en zitten gaat.

„Ik moet een oogenblik met je praten.” Hij inviteert met een

armzwaai den bakker om in zijn eigen huis in zijn eigen pompeuzen leuningstoel te gaan zitten.

Let nu op. De golf van ernst die het wezen van onzen koning op dit oogenblik is, vloeit over den gebogen rug van den Koksiaan. Zal hij wijken? Dit uur gaat wegen; de atmosfeer zegt het. Zal de marsepein-man portuur zijn voor dezen Lamech, die twee vrouwen heeft, en een kind om een buil dood sloeg? En dan gebeurt het wonder. Hij geeft portuur, Jan. Wat voor macht heeft God in een hart gelegd, dat het met den ernst van het uur mee-wast, tot een waardigheid, die troost over alle vernedering? Er is geen sprake van dat Gerrit Christiaan Beltman anders tegen den Koksiaan spreken kan, dan als een man het tegen een man doet.

„Je moet,” zegt hij, hij heeft de hand onder het hoofd en kijkt Jan aan van uit de ooghoeken. „Je moet van mij, Jan Wiersma . . .” hij kijkt het raam uit; hij begint opnieuw, hij zegent Jan, vloekt hij God met zijn woorden. „Je moet van mij, Jan Wiersma, je rogge, je weitenmeel, je zemels, je krenten betrekken.”

En Jan begrijpt, wat de Baard hem gaat aanbieden. Vrij van geldzorg

Een oogenblik is het, of Jan Wiersma zal gaan schreeuwen. Maar het komt niet verder dan kreunen. Maar kreunen is erger. De onmenselijke marteling van deze minuut voor minuut afgeleden weken springt hem op de huid. De onbenoemde angst, dien hij in de mars droeg op zijn tocht in den nacht langs den dood en den ondergang. Op het moment dat een mensch voelt, op het moment dat het hart indachtig wordt: voelt hij welk stuk het ten halve herkende leed uit hem weggesneden heeft. Op het moment dat het hart de diepte van het leed ziet en peilt, is de achterstand in ons ingehaald.

Voorbij. Christiaan spreekt verder.

„Neen,” schudt Jan Wiersma.

Alsof het ja was, spreekt de ander door.

„Je betaalt — wanneer het uitkomt. Over een jaar, over twee jaar, over vijf jaar.”

„Neen.”